

KAKO SLOVENITI STAROGRŠKO LIRIKO

Kakor zapisuje kapitan v ladijski dnevnik vse važnejše reči, ki se dogajajo na ladji med plovbo, tako bi si moral tudi prevajavec sproti zabeležiti vsak jezikovni problem, na katerega naleti pri delu, in povedati, kako se je bojeval z njim, dokler ni našel bolj ali manj zadovoljljive rešitve. Takšni zapisi bi se polagoma nabrali v kup izredno zanimivega in dragocenega gradiva, ki bi bilo koristno prevajavcu samemu in izvrstna šola začetnikom. Sam si žal nisem zapisal nikoli ničesar, zato mi je večji del težav, ki sem jih imel pri slovenjenju klasičnih avtorjev, utonil v pozabi: vem samo toliko, da so težave bile in da sem jih vsakikrat skušal premagati, kakor sem pač vedel in znal, v čem so bile in kako sem jim prišel do živega — tega pa ne pomnim. Zategadelj bi bil v zadregi, ko bi moral kar takole spod pazduhe govoriti o sto in sto zankah in pasteh, ki prežijo na prevajavca antičnih tekstov; laže mi je dati račun o tem, kako sem se v desetletja dolgi praksi dotipal do odgovora na nekatera vprašanja načelnega značaja, vprašanja, ki jih postavlja prevajavcu presajanje staroklasičnih del v domačo, slovensko zemljo. Eden takih problemov je vprašanje, kako naj se s pridom sloveni grška lirika.

Groblišče antičnega mesta: podrtine zidov, kupi grušča, rezan kamen v celem in v kosih, nakitne proge, oglavja, krne stebrov, kipov, oltarjev. A tu, glej, dorski tempelj, do malega cel, trpko plemenitih obrisov, ves preprost in sam po sebi umljiv; tam spet trije jonski stebri s kosom profiliranega prečnika na kapitelih, boren ostanek svetišča, pa vendar lepota sama: to je v metaforo zajeta podoba grške lirike, kakršna je prišla do nas.

Grška umetna lirika je zrasla iz nove družbene stvarnosti, pospeševala pa jo je epohalna revolucija v glasbi, izum harmonije in spopolnitev godalnih instrumentov. Tri stoletja pred perzijskimi vojnami so bila za Helado doba radikalnih političnih in socialno-gospodarskih preosnov. Obsežna kolonizacija po vseh obalah Sredozemlja, odmiranje patriarhalnega kraljestva, siloviti ustavni boji v aristokratskih vladavinah, stanovska trenja in čedalje širše prebujanje ljudskih množic — vse to je razmaknilo helenski duhovni horizont in utrdilo samozavest posameznika. Razvil se je tip novega človeka: individuum in občestvo sta se začela zavedati svoje vrednosti in človečanskih pravic. V težavah praktične dejavnosti so dozorevali talenti, ki so čutili potrebo po besednem izrazu tega, kar so doživljali v sebi in zunaj sebe, pa so si prizadevali dajati svojim doživetjem umetniško obliko. Tako se je

rodil preobrat v literaturi: vir epskega pesništva je usihal in na njegovo mesto je stopala lirika kot živa podoba in odmev svojega časa. Epski pesnik je imel oči obrnjene samo v preteklost, lirik pa je krenil s poti objektivnega prikazovanja dogodkov ter se ves prepustil toku sodobnega življenja: postavil se je zavestno v nasprotje do zastarelih oblik in preživelih tradicij ter hotel v svoji pesmi izražati osebne misli in občutja kot odsev nove dobe.

Že v burnih divergencah med nižjimi ljudskimi plastmi in zahtevnostjo aristokratske kaste, ki prihajajo prvikrat do besede v Hesiodovih Delih in dnevih, se oglašča strastna kritika in želja po prevrednotenju življenjskih oblik. Ta novi duh stoji pri Hesiodu sicer še pod varuštvom dostojanskega epa, vendar že išče izraznih sredstev, ki so primernejša notranjemu ognju in težnji po osebni svobodi. Sem sodi elegija kot najstarejša veja umetne lirike. Kakor epos, je bila tudi elegija doma v jonski Mali Aziji, zato je bila sprva močno odvisna od jonskega epa. Sestajala je iz dvovrstičnih strof, daktilskega heksametra in pentametra, in bila v tej obliki posoda za najrazličnejšo vsebino — za bojevito parainezo, za razmišljanje, za nauke življenjske modrosti, spominske izreke na umrle, posvetilne napise, a tudi za erotično razpoloženje in lirično pripoved. V naslednjih stoletjih pa je edinstvena prožnost grškega jezika poleg elegijskih stihov izoblikovala neverjetno množino deloma razčlenjenih, deloma strofičnih metričnih sistemov, tako raznorodnih in zapletenih, da se modernemu bravcu godi od kraja ob njih branju podobno kakor svetovnemu popotniku ki si prvikrat krči pot skozi afriški pragozd. Zato ni čudno, da se prevajavec v zadregi sprašuje, kako naj to orgiastično raznoličnost preliva v domače verze, da bo slovenski človek imel ob njih vsaj približno enako občutje, kakršno je imel antični bravec ob svojem izvorniku. Da to doseže, ima prevajavec na voljo troje možnosti: prevajanje v kolikor mogoče originalnih ritmih, prevajanje v modernih pesniških oblikah z rimo in brez nje, med rimami tudi stance, sonete i. p., prevajanje v svobodnih ritmih različnih metrumov in različnih vrstičnih dolžin.

Prvi način, to je prevajanje v izvornih metrumih, natanko vzeto sploh ne pride v poštev, ker stoji antična pesem na kvantitetnih merah, slovenščina pa pozna samo akcentuacijski princip. Do neke mere posnemati je moč le čiste jambe, troheje, daktili, anapeste, koriambe, kretike in amfibahe, veliko težje pa sinkopirane oblike, recimo, paiane, bakheje, molose, jonike ali take sheme, kjer so dolžine zaporedoma drobljene v kračine: saj naletiš med njimi na stihe, ki imajo po 12 do 15, da, do 18 nepretiranih kračin. Pri tem je treba v slovenščini gledati na to, da imajo metrično poudarjeni zlogi res vsak svoj naravni akcent, ne pa, da jemljemo pod poudarek zloge ali besede, ki v navadnem govoru sploh niso poudarjene, na primer atona in enklitike. Verz „tam za morjem, tam so zlata polja“ sestoji vseskoz iz pravih trohejev, z naravnimi besednimi poudarki, zato teče stih gladko in neprisiljeno. Prav tako v jambsem verzu „odprta noč in dan so groba vrata“: povsod naravni poudarek, nikjer ne stoji nepoudarjen zlog pod poudarkom. Isto velja za naslednji daktilski in anapestovski stih: „očka, pa kaj je

v ti zlati igrački“ in „od besed do dejanj je težaven korak“ — sami naravni daktili, sami neprisiljeni anapesti. Res pa je, da se v slovenščini pri jambih in trohejih ne držimo zmeraj strogo tega pravila. Menda je ni pesmi v jambsem in trohejskem ritmu, v kateri ne bi nepoudarjeni zlogi po zahtevi metruma stali pod poudarkom. Od Prešernovih stihov „o Vrba, srečna, draga vas domača, kjer hiša mojega stoji očeta“ je prvi po metrični shemi brezhibno jambski, drugi pa, natanko vzeto, formalno pomanjkljiv: v njem stoji beseda „mojega“; tu smo po jambsem ritmu prisiljeni zlog -ga poudariti, tako da ima beseda dva akcenta: môjegà, torej kretikus. No, stvar ni tako huda: pri branju namreč ne smemo skandirati, torej ne brati „kjer hiša mojega stoji očeta“, ampak moramo besedo „mojega“ izgovoriti kot daktil; njemu sledi jamska beseda „stoji“, tako da imamo v verz u navzlic jambskemu metrumu tri zaporedne nepoudarjene zloge. S tem se omenjena pomanjkljivost jamskega stiha zabriše in je sploh ni. Če si ogledamo, kako Župančič prevaja Shakespeareja, se lahko prepričamo, da se je prve čase v svojem blank-versu veliko tesnjeje oklepal jamske metrične sheme, pozneje pa je metrične vezi čedalje bolj rahljaj in s tankim sluhom namesto metrumu dajal besedo notranjemu ritmu, ki dopušča v jambsem verz u tudi trohejski začetek. Povsem drugače je pri daktilu in anapestu. Tadv a ne trpita kakor jamb in trohej nepoudarjenih zlogov pod poudarkom, kakor tudi poudarjenih ne v šibki poziciji. Atonon ali enklitika v arzi oziroma poudarjen zlog v tezi je v heksametru groba napaka. Z mirno vestjo se lahko zarečem, da med vsemi 28.000 verz u Iliade in Odiseje ni najti niti enega stiha, kakršen je tale: „kò ne bilò bi prišlò nà dān vājino čédno dejánje“: verz je zanič, ker se začinja z atonom in ker stoji poudarjena beseda „dan“ v tezi, ne glede na to, da verz tudi prave cezure nima.

Vrnimo se v zvezi s pravkar povedanim k prvemu načinu prevajanja grških pesmi, to je kolikor moč v originalnih metrumih! V to skupino sodijo vse pesmi, zložene v metrumih, ki gredo v ušesa tudi modernemu bravcu in poslušavcu, in takih ni ravno malo. Vse, kar ima izvirnik napisanega v daktilskih heksametrih in distihih, naj se načeloma prevaja z daktilskim šestercem oziroma petercem, zakaj daktilski ritem se slovenščini prilega tako kakor dobro ukrojena suknja živòtu. Jambski trimeter lahko obdrži svojo shemo tudi v prevodu, dasiprav se danes posebno v drami namesto njega raje uporablja gibkejši in za zlog ali dva krajši blank-verse. Kakor jambski trimeter se more tudi trohejski tetrameter prenašati v slovenščino. Celu v tragiških zborih je — posebno pri Euripidu — veliko partij, ki jih more prevajavec posnemati brez večjih odstopov od izvirnika. Poleg tega ima grška poezija še nekaj stalnih form, grajenih tako, da se dajo v slovenščini ponarediti. Letu mislim na alkajsko in sapfiško strofo. Obe sta štirivrstični stanci ter se ločita med seboj v tem, da sestoji prva iz dveh alkajskih enajstercev, enega deveterca in enega deseterca, druga pa iz treh sapfiških enajstercev in kratkega zaključnega stiha, ki se imenuje versus adonius. Za zgled naj navedem iz Alkaia fragment, ki opisuje po osebnem doživetju divji vihar na morju:

Umljiva ni mi divja oblast vetrov: od ene zdaj strani privali se val, zdaj spet od druge, nas pa v sredi meče okrog na črneli ladji.	Z neznansko burjo bijemo besen boj, stoji podnožje jambora v vodi nam, je jadro vse že razcefrano, cunjaste krpe vise od njega.
---	--

Prevajanje sapfiške stance si more prevajavec olajšati tako, da jo rahlo modificira, recimo:

Zvezde, gizdavi Luni družice,
 koj si svetlo zagrnejo lice,
 kadar o ščipu širom razlije
 žarke po zemlji.

Neoporečne alkajske in sapfiške kitice je v slovenščini težko delati, ker ti v njih zmeraj spet silijo pod poudarek atona in enklitike (da, in, ki, kak, se, so, jih, bi etc); v slovenskih izvirnih jambih in trohejih ta drobiž, kakor smo rekli, ne moti, v prevodih stalnih antičnih form pa ni dober, ker jemlje stihom, če zabrede v krepke pozicije, čvrsto strukturo. Glede doslej imenovanih metričnih shem prevajavec potemtakem ni v zadregi, kako bi jih slovenil: posnemal jih bo zvesto po izvirniku, kolikor pač akcentuacijski princip dovoljuje posnemanje kvantitativnih mer. Toda v monodični liriki in meliki nahajamo merske sisteme, ki jih ni mogoče kratko in malo prenašati v slovenščino, ampak je prevajavec primoran, da jim obleče odetev domačega kroja. In tu nastaja vprašanje, ali sme pri tem uporabljati tudi stalne metrične kalupe z rimo. Po mojem okusu je to mogoče, vendar samo v določenih primerih. Sem sodijo predvsem pesnitve emocionalnega značaja, denimo ljubavna poezija, invektiva, satirična pesem, popivka in podobno, skratka, vse, v čemer se izražajo občečloveška čustvovanja: ta niso nič drugačna, nego so bila pred tisoč leti, zato se mi zdi zanje tudi rima v skladu z vsebino. Celo v elegiji je najti marsikaj takega, kar dovoljuje v slovenščini pesniško obliko z rimo, ne glede na to, da je izvirnik pisan v daktilskih distihih in se torej načeloma v distihih tudi prevaja. Takšna je na primer poezija Mimnerma, pevca sentimentalne elegije. Iz ohranjenih odlomkov govori izrazit, na pesimističnem temelju stoječ hedonizem: v nenavadno zvonkih verzih toži pesnik o kratkoti mladosti in nevšečnih nadlogah starosti, na primer:

Mi pa smo prav kakor listje, ki bujna pomlad ga poraja,
 kadar z gorečo močjo sonce požene ga v rast:
 z njim vred kratek le čas veselimo se cvetne mladosti,
 dobe, ko usoda še ni znana nam dobra ne zla.
 Vendar stojita že tu dve črni nam Keri ob strani,
 ena nadložno starost, druga oznanja nam smrt.
 Bežne so ure, ko čas je trgati rož mladoletnih,
 kakor že daleč na svet sonca razliva se luč;
 kadar pa minejo leta in konec je dobi cvetoči,
 boljša na naglem tedaj mimo življenja je smrt!

Podoben motiv obravnava naslednji fragment, le da mu je prevajavec dal moderno obliko z rimo, ker se vsebina pesmi prilega modernemu občutju prav tako kakor antičnemu in se ji ne pozna dvainpoltisočletna starost:

Življenje kaj je, kaj lepo
brez zlate Afrodite?
Zatni me smrt, ko več ne bo
ljubezen nežna meni mar,
ne vročega objema žar
pa vse naslade skrite!
Zakaj edini cvet mladosti
možem, ženam je vir sladkosti.

A kadar pride zla starost,
človeka rja se loti:
družica mu je zgolj slabost,
nemir in strah od dne do dne
mu kljuje žalostno srce,
še sonca svit ga moti:
saj mladi svet ga le prezira,
sovražno starcu se zapira.

Tako je v krog nadlog
starost postavil bog.

Še fragment, ki pripoveduje, kako bog Helios dan na dan prepeljava svoj sončni voz prek neba. Odlomek vsebuje šest heksametrov in pet pentametrov, to je enajst daljših vrstic, to pa natanko ustreza štirinajstim krajšim vrsticam v slovenščini; in tako se je prevajavcu sam od sebe naredil sonet, ne da bi mu bilo treba kaj pridati ali odvzeti:

Iz dneva v dan se Helios ukvarja,
od dela nikdar truden ne počine,
ne sam ne konji, brž ko v jutro sine
iz Okeana rožnoprstna Zarja.

Vsakslednjo noč ponese ga brodarja
preljuba ladja čez morja globine,
ki votlo ulil iz zlate je kovine
Hefaist in s krili dal ji let viharja.

Z njo naglo v spanju prek valov drči
od krajev Hesperid do vzhodne obale,
kjer urna vprega že nared stoji:

in komaj mlada Zarja se zbudi,
Hiperionov sin iz ladje zale
se spet na sončna kola zavihti.

Med jonske elegike sodi tudi aristokrat Teognis iz druge polovice 6. veka pr. n. e., ko se je po krvavih socialnih bojih odločila usoda plemstva. Preplastitev družbe je bila končana, in oblast je za stalno prešla v demokratske roke. Radikalni zemljiški zakon je plemiška posestva razlastil, velik del gosposkih tlačiteljev je moral iz dežele, med njimi tudi Teognis. Poslej ga je dolgo spremljala nemirna usoda političnega begunca. Zbirka njegovih elegij je nekak kodeks aristokratske etike ali, kakor jo imenuje Bethe, viteško ogledalo za vse junkerje, s katerim pesnik vzgaja svojega prijatelja in ljubeja Kirnosa kot pravi Dorec in pravi pederast v duhu staroplemiške morale. Ogledalo kaže ozko obzorje premaganega stanu, ki je živel v oholem prepričanju, da se človek začinja šele z njim, vse drugo pa da sodi med živad. Iz Teognisovih verzov puhti nespravljivo sovraštvo do plebejca in pregnano sebična stanovska morala, po kateri veljajo načela poštenosti samo nasproti ljudem gosposkega stanu. Pretirani izbruhi omejenega aristokrata nam ne zbujejo sočutja, vendar pa je med njimi tudi nekaj mest, v katerih pojo na njegovi drugače neubrani liri strune čistega sozvočja. Tak je na primer fragment, ki diha iz njega globoko domotožje izgnanca in se v izvirnem ritmu glasi takole:

Slišal žerjava sem glas, moj Kirnos, ki z ostrim je krikom
 sel zemljanom prišel, znanit oranja jim čas:
 meni udaril je glas trdo na srce trpeče,
 saj je pisanih polj mojih zdaj drug gospodar:
 nič več zame mezgi ne vlečejo plužnega jarma,
 kar prebrodil uskok pusto sem morsko ravan.

Tudi ta vzdih je mogoče s pridom preleti v rimano domačo odliko,
 saj izraža čustvovanje tisočev naših ljudi, ki jim je, ni še dolgo tega,
 surova sila okupatorja vzela dom ter jih pognala v tuji svet:

Slišal sem žerjava glas:
 ostri klic njegov oznanja,
 da prišel je čas oranja:
 meni zbuja žalost glas:
 Bije me po srcu glas:
 moje pisano polje,
 drugi zdaj na njem žive,
 ne vleko več pluga meni
 ne brane mezgi rejeni,
 kar so časov trde sile
 prek morja me v svet pahnile.

Moški predstavnik erotične poezije je bil prikupno lahkomišelni
 Jonc Anakreon, pevec ljubezni in vina. Pri njem ni niti sledu Mimner-
 movega pesimizma: res da tudi on z neugodjem gleda na starost in
 smrt, vendar mu to ne greni življenja, narobe: ravno misel na Hades
 ga spodbuja k intenzivnemu izrabljanju trenutka. Nam je ta pesnik
 znan ne toliko po svojih izvirnih delih, kolikor po epigonskih anakre-
 ontikih: ti so prevzeli njegov lahkotni dvotaktni verz in pod njegovim
 imenom zlagali formalno igrive, vsebinsko pa večidel plehke poetične
 stvarce. A čudno, ta blede odsev Anakreonta je poslej brez njega vplival
 na evropsko literaturo prav do novejših časov. Celo naš Vodnik se je
 ogreval za anakreontike. Prevajanje njih pesmi ne dela težav, ker je
 v glavnem moč ohraniti izvirni metrum, prevod pa je lahko ali brez
 rime ali z rimo, saj se ta ravno anakreontskim igravkam dobro prilaga:

Sam sebi

Mi pravijo dekleta:	
„Anakreon, starina,	so že, še ne izpali,
poglej se v ogledalo,	vem le, da, manj ko dni je
nič las ti ni ostalo,	in bliže smrt prihaja,
nad čelom je golina“.	bolj starcu se podaja,
Ne vem, kako z lasmi je,	da se igra in šali!

Vse pije

Še črna zemlja pije,
 pijo zemljo drevesa,
 morje potoke pije
 in sonce pije morje
 in luna pije sonce:
 pa bi branili meni,
 ki hočem tudi piti?

Deklici

Je Niobe strdila
se v kamen vrh golice,
dobila Prokne krila
je ptice lastovice.
Jaz bi zrcalo rad bil,
da zmerom gledaj vame,
bi ovijalo rad bil,
da z njim odevaj rame.

Bi hotel voda biti,
da v nji bi se kopala,
v dišavo se stopiti,
bi z njo se oblivala.
Bi prsni trak ti rad bil,
in biserna vrvica
in šolen, da bi tvoja
teptala me nožica.

Skržatu

Blagor ti, skržat moj drobní,
ti v dreves vrhovih gostih
ob rose napoju skromnem
poješ in ko kralj živiš!
Vse okoli last je tvoja,
kar oko na polju vidi,
kar gozdovi hranijo,
Drug prijazen si kmetiču,
nikdar škode mu ne delaš:

čísła rod te umrljivih,
vesne drag si jim znanivec,
ljubijo te tudi Muze,
da, Apolon sam te ljubi,
glas ti je srebrn dal.
Tebe ne pritiska starost,
pevec modri, zemljerođni,
z mesom brez krvi, netrpni,
skoraj da bogovom brat!

Kakor nam je Homer v Hektorjevem slovesu zapustil večno lepo podobo očeta z drobnim sinčkom, tako je Simonides prvikrat v grški literaturi ustvaril pretresljiv lik matere z otrokom. Akrisios je hčer Danao z njenim sinkom zaprl v skrinjo in jo dal vreči v morje. Tu jo premetava burja po valovih. Dojenče spi in se ne zaveda grozot, ki ga obdajajo. V strahu zanj se mati obrne do otrokovega očeta Zeusa in prosi, naj pomiri besnečo vihro ter ju otme. Pesem je pisana v dakti-loepitritih, pomešanih z anapesti, ti pa so modernemu ušesu tako nedostopni, da je za prevod treba ustvariti povsem svojo metrično obliko. Prevajavec se je odločil za nestrofično formo z verzi različnih dolžin in menjajočim se ritmom, prepletenim z rimami, kakor se mu je zdelo primerno za pesem baladnega značaja:

V skrinji umetno pisani
jo meče burje bes
in strah neznanski ji budi
valovja divji ples.
Sinka objema z ljubečo roko,
solze po licih ji teko:
„O dete“, vzdihne, „kako trpim!
A ti — ti snivaš,
v naročju Sna droban počivaš
v ti pusti barki, po morju gnani,
z žebli broneni okovani.
Sinja tema krog naju preži,
obrazek le tvoj v noč blešči.
Tebi ni mar kipenja valov,

ki se nad tabo prelivajo,
ne slišiš votlo tulečih vetrov,
v škrlatne plenice povit,
le v ličece lepo odkrit.
Ko čutil kot grozo bi grozo to,
nastavil bi rožno mi uho,
razumel besedo bi mojo.
Ne, dete, le spi!
A zaspi naj tudi morje,
zaspi sve strašno gorje!
Zeus oče, preokreni kako!
Če pa predno želim
in po pravici trpim,
prosim, odpusti“!

Iz teh nekaj zgledov je, upam, dodobra razvidno, da je tudi v starogrški liriki veliko takega, kar prenese v prevodu vsakršno moderno metrično shemo z rimo in brez nje. Seveda mora prevajavec previdno tehtati in vsebini izvirnika tanko prisluhniti, da bo v slovenščini pogodil ustrezno pesniško obliko in besedni izraz. Zakaj v grški poeziji je najti

tudi pesnitve, ki jih je kratko in malo nemogoče prelivati v sodobne kalupe, ne da bi pri tem izgubile dober del svoje bitnosti. V prvi izdaji Kralja Oidipa sem kot začetnik do malega vse zbarske partije prevedel v rimanih verzih, ker sem mislil, da je rima adekvatno nadomestilo za mnogolične ritmične sisteme originala. V drugi izdaji sem rimo marsikje opustil, danes pa sem mišljenja, da so prevodi tragiških zborov v modernih rimah zabloda, ker se ne zlagajo z antičnim etosom, in da je treba sloveniti s prostimi ritmi brez rim. To velja za vse pesnitve, ki imajo tipično antično vsebino, poleg tragiških zborov še zbarska lirika, religiozno-obredne pesmi, himne bogovom, hvalnice herojem in podobno: nobeni teh umetnin se ne prilega moderna odetev, okrašena z rimo. Naj zaključim svoje vrstice s poskusom prevoda znamenite pesmi o človeku v Sofoklovi Antigoni:

Mnogo grozljivega krije svet,
a nič ni grozljivejše nego človek.
Ta plove celo prek sivega morja,
si ob pišu viharnem južnih sap
pod kipečim obokom besnih voda
z drznim pogumom utira pot,
trpinči boginjo vzvišeno, Zemljo,
neuničljivo, nikoli trudno,
s plugom okretnim, iz leta v leto
ji para prsi z vprego konj.
In lahkoživemu rodu ptic
nastavlja zanke zavratne
in trope gozdne divjadi
in ribjo zalego v slanem morju
lovi v zalazno pletivo mrež
človek razumni;
z lokavo zvijačo kroti,
kar je živo v svobodi planine,
grivatemu konju nadevlje jarem
in divjemu gorskemu juncu.

Iznašel si je govor
in misli izraz vetrovitih,
zdramil si željo po družbenem redu,
umislil si bran pod nebno vedrino
zoper nemile strelce mraza
in zoper deževja zoprtno močo:
vseiznajdljiv nikoli brez sveta
ne gleda v prihodnost,
še hudinam boleznj je kos,
le smrti ne najde ureka.
Moder in poln domislic,
stvari neznanih izumnik,
nagiblje se k dobremu, k zlu:
če spoštuje deželne zakone
in sveto božansko pravo,
stoji visoko v družbi; izključi se iz družbe,
kdor z duhom upornim zavrže nrvnost.
Ne sedaj k ognjišču z mano,
ne bodi mi v stranki drug.
kdor tako delaš!

Prevajanje antičnih tekstov ni lahak rutinski popravek; zahteva marveč intenzivno koncentracijo in poglobitev v strukturo izvornikovega jezika in miselnost avtorja, ki je s svojo dobo za tisočletja odmaknjen od naše. Prevajavec se mora truditi in uporabljati vsa umetnostna sredstva, da starega pisca čimbolj približa slovenskemu bralcu in zbudi v njem podobno občutje, kakor ga je imel antični človek ob originalu. Če se mu to posreči, se mu ni treba bati, da se bodo njegovi prevodi neopaženi prašili na polici: pridobil si bo krog častivcev antičnega slovstva in imel bo prijetno zavest, da opravlja pomembno kulturno delo.

Ljubljana.

A. Sovrè.